

रेडिओ या मनोरंजन माध्यमावरील विविध प्रसारण कार्यक्रमांचा महोत्सव व या क्षेत्रात उल्लेखनीय काम केलेली रेडिओ केंद्रे आणि रेडिओ केंद्रावरून केलेले कार्यक्रम प्रसारण /निवेदन/ तंत्रज्ञान या क्षेत्रातील कलाकार निवेदक व तंत्रज्ञ यांच्या कार्याचा गौरव करण्यासाठी पुरस्कार निवड समिती गठित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्र.संकीर्ण ८२२५/प्र.क्र.३३६/सांका.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १८ जून, २०२५

वाचा :- संचालक, सांस्कृतिक कार्य यांचे पत्र क्रमांक सांकासं/३०६०,
दिनांक १३ जुन, २०२५

प्रस्तावना :-

आकाशवाणी हे एक लोकप्रसारणाचे महत्त्वाचे माध्यम म्हणून गणले गेले आहे. १९२७ सालापासून सुरु झालेल्या आकाशवाणीने भारताच्या आर्थिक, सामाजिक व सांस्कृतिक क्षेत्रात खूप मोठी भर घातलेली आहे. जनसंवादाचा आणि जनसंपर्काचा "मास मीडिया" म्हणून ओळखले जाणारे आकाशवाणी हे भारतीय माध्यमांचे एक अविभाज्य अंग आहे. आकाशवाणीमुळे अनेक कलाकार घडले असून, अनेक कला प्रकारांना प्रोत्साहन आणि संरक्षणही मिळाले आहे. कला प्रकारांचे जतन, वहन व संवर्धन यामध्येही आकाशवाणीचा फार मोठा वाटा राहिलेला आहे. आकाशवाणी हे कलाकारांचे एक हक्काचे व्यासपीठ राहीले आहे. आजपर्यंतच्या कला क्षेत्रातील मान्यवरांची किर्ती आकाशवाणीच्या योगदानामुळे व आकाशवाणीच्या माध्यमातूनच असंख्य श्रोत्यापर्यंत पोहोचलेली आहे.

आकाशवाणीने आजवर अनेक कलाकारांना जागतिक स्तरावर ओळख निर्माण करून दिली आहे. थोडक्यात आकाशवाणी हे सांस्कृतिक घटकांच्या जतन, वहन, संवर्धन, प्रचार व प्रसार याचे महत्त्वाचे केंद्र म्हणून नावारूपास आलेले आहे. नव माध्यमांच्या आक्रमणात व नवमनोरंजनाच्या या काळात आकाशवाणीनेही काल सुसंगत परिवर्तन केले आहे. न्यूज ऑन ए. आय. आर. या ॲड्रॉइड ॲपच्या माध्यमातून आकाशवाणी जगभरात पोहोचत आहे. आजही ग्रामीण भागात आकाशवाणीच्या कार्यक्रमांना मोठी पसंती मिळत असते. स्थानिक भागातील कलाकार, स्थानिक कला, स्थानिक बाबी, स्थानिक ठिकाणची सांस्कृतिक सामाजिक /आर्थिक ओळखही आकाशवाणीच्या माध्यमातून होत असते. याद्वारे स्थानिक कलाकारांना अर्थसहाय्य मिळते, निवेदकांना अर्थसहाय्य मिळते. तसेच लेखन, गायन, वादन, नाट्य, लोकसंगीत अशा क्षेत्रातील कलाकारांनाही यामधून अर्थसहाय्य मिळते. जिल्ह्यात होत असणारे नवनवीन प्रयोग, विकासात्मक घडामोडी यांनाही आकाशवाणीच्या माध्यमातून प्रसिद्धी मिळत असते. सबब, रेडिओ केंद्रे आणि रेडिओ केंद्रावरून केलेले कार्यक्रम प्रसारण/ निवेदन/तंत्रज्ञान या क्षेत्रातील कलाकार निवेदक व तंत्रज्ञ यांच्या कार्याचा गौरव करण्यासाठी संगीत क्षेत्रातील अग्रगण्य नाव असणाऱ्या "महाराष्ट्र भूषण आशा भोसले" यांचे नावाने रेडिओ केंद्र आणि कलाकार/तंत्रज्ञांच्या कार्याचा गौरव करण्यासाठी पुरस्कार निवड समिती गठित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

संगीत क्षेत्रातील अग्रगण्य नाव असणाऱ्या "महाराष्ट्र भूषण आशा भोसले" यांचे नावाने रेडिओ केंद्र आणि कलाकार/तंत्रज्ञांच्या कार्याचा गौरव करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठित करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	नाव	पद
१.	मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य	अध्यक्ष
२.	मा.अपर मुख्य सचिव	सदस्य
३.	रेडीओ केंद्रावरील ज्येष्ठ निवेदक	सदस्य
४.	कम्युनिटी रेडीओ केंद्राचे प्रतिनिधी	सदस्य
५.	रेडीओ केंद्र संबंधित तंत्रज्ञ	सदस्य
६.	रेडीओ निगडीत अभ्यासक	सदस्य
७.	रेडीओ केंद्राशी निगडीत कलाकार	सदस्य
८.	रेडीओ केंद्राशी निगडीत कलाकार	सदस्य
९.	रेडियो क्षेत्रातील जाणकार अशासकीय सदस्य	४ सदस्य
१०.	संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय	सदस्य सचिव

०२. सदर पुरस्काराचे स्वरूप मानचिन्ह, मानपत्र आणि शाल असे आहे.

०३. सदर पुरस्काराचे नाव, निकष, अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे असतील.

अ.क्र.	पुरस्काराचे नाव	निकष, अटी व शर्ती
१.	आशा रेडीओ जीवनगौरव पुरस्कार	६० वर्षावरील मान्यवर रेडीओ संबंधित कलाकार / तंत्रज्ञ अतुलनीय व सातत्यपूर्ण योगदान
२.	आशा सर्वोत्कृष्ट रेडीओ केंद्र	रेडीओ केंद्रावरून गतवर्षात प्रसारीत झालेले दर्जेदार /वैशिष्टपूर्ण / वैविध्यपूर्ण / नाविन्यपूर्ण कार्यक्रम मनोरंजन /प्रबोधन / सामाजिक भान लक्षात घेऊन प्रसारीत कार्यक्रम हा आधार राहिल.
३.	आशा सर्वोत्कृष्ट कम्युनिटी रेडिओ केंद्र	गत ०३ वर्षांपासून कार्यरत असणारे रेडीओ केंद्र सामाजिक विषय, पर्यावरण, महिला सक्षमीकरण, अर्थ साक्षरता, मनोरंजन, कला व संस्कृती, जतन यामध्ये महत्वपूर्ण भूमिका
४.	आशा सर्वोत्कृष्ट रेडीओ मनोरंजन कार्यक्रम	मनोरंजनातील वैशिष्टपूर्ण / वैविध्यपूर्ण व नाविन्यपूर्ण कार्यक्रमाचे प्रसारण हा आधार राहिल.
५.	आशा सर्वोत्कृष्ट रेडीओ सामाजिक कार्यक्रम	नाविन्यपूर्ण व वैशिष्टपूर्ण सादरीकरणास सदरील पुरस्कार देण्यात येईल. सामाजिक जाणिव जागृतीचे कार्यक्रम हा आधार राहिल.
६.	आशा सर्वोत्कृष्ट रेडीओ पुरुष निवेदक	०५ वर्षांपासून कार्यरत असणे आवश्यक कमीतकमी वय २५ असावे, या क्षेत्रातील औपचारिक उच्च शिक्षण असल्यास प्राधान्य सातत्यपूर्ण, नाविन्यपूर्ण, संवेदनशील, मनोरंजनात्मक सादरीकरण
७.	आशा सर्वोत्कृष्ट रेडीओ महिला निवेदक	०५ वर्षांपासून कार्यरत कमीतकमी वय २५ असावे, या क्षेत्रातील औपचारिक उच्च

		शिक्षण असल्यास प्राधान्य सातत्यपूर्ण, नावीन्यपूर्ण, संवेदनशील, मनोरंजनात्मक सादरीकरण
८.	आशा सर्वोत्कृष्ट नवोदित रेडीओ निवेदक	२१ पेक्षा जास्त वय असावे, ०२ वर्षांपेक्षा जास्त काळ या क्षेत्रात कार्यरत नसावा. नावीन्यपूर्ण निवेदन व त्यामधून मनोरंजन व प्रबोधन
९.	आशा सर्वोत्कृष्ट रेडीओ मराठी निवेदक	०५ वर्षांपासून कार्यरत असणे आवश्यक कमीतकमी वय २५ असावे, या क्षेत्रातील औपचारिक उच्च शिक्षण असल्यास प्राधान्य सातत्यपूर्ण, नावीन्यपूर्ण, संवेदनशील, मनोरंजनात्मक सादरीकरण
१०.	आशा सर्वोत्कृष्ट सामाजिक उत्तरदायित्व भान असणारा कार्यक्रम	समाजाप्रती उत्तरदायित्व असणारे कार्यक्रम, नावीन्यपूर्ण व समाजातील ज्वलंत प्रश्नांवर प्रकाश टाकून उपाययोजना नमुद करणारे कार्यक्रम
११.	आशा सर्वोत्कृष्ट सामाजिक उत्तरदायित्व भान असणारा मराठी कार्यक्रम	समाजाप्रती उत्तरदायित्व असणारे कार्यक्रम, नावीन्यपूर्ण व समाजातील ज्वलंत प्रश्नांवर प्रकाश टाकून उपाययोजना नमुद करणारे कार्यक्रम
१२.	आशा सर्वोत्कृष्ट स्टोरी टेलिंग कार्यक्रम	नावीन्यपूर्ण व वैशिष्टपूर्ण सादरीकरणास सदरील पुरस्कार देण्यात येईल. कमीत कमी ५० भाग प्रसारीत होणे आवश्यक

सदर समिती या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून पुढील तीन वर्षे कालावधीसाठी किंवा शासनाचे पुढील आदेश होईपर्यंत यापैकी जे अगोदर घडेल तोपर्यंत कार्यरत असेल.

०४. प्रवास व बैठक भत्ता :-

समितीच्या अशासकीय सदस्यांना वित्त विभागाच्या प्रचलित शासन निर्णयानुसार प्रवास भत्ता व बैठक भत्ता अनुज्ञेय राहिल.

०५. यासाठी संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय यांना नियंत्रण अधिकारी व लेखाधिकारी आहरण व संवितरण म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

०६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात येत असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२५०६१८१३१५३३९६२३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित केलेला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(बाळासाहेब ईश्वर सावंत)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
२. अपर मुख्य सचिव (सांस्कृतिक कार्य), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई

३. उप सचिव (सांस्कृतिक कार्य), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
४. संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय, मुंबई
५. सर्व अशासकीय सदस्य (संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालयामार्फत)
६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
८. महालेखापाल (लेखा परीक्षा) -१ महाराष्ट्र, मुंबई
९. महालेखापाल (लेखा परीक्षा) - १ महाराष्ट्र, नागपूर
१०. महालेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता) -२ महाराष्ट्र, मुंबई
११. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२ महाराष्ट्र, नागपूर
१२. कार्यासन अधिकारी, अर्थसंकल्प शाखा, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
१३. निवड नस्ती, सां.का.४